

Den Haag, 21 juni 2024

Betreft: duiding brief Wethouder van Volkshuisvesting, Welzijn, Wijken en Zuidwest, kenmerk DSO/10756448 RIS319059, 7 juni 2024

Geachte leden van de Raad,

Op 29 mei 2024 heeft de Rechtbank Den Haag geoordeeld over het woonwagengebeleid van de Gemeente Den Haag ("**de Gemeente**") (**Bijlage 1**). Het oordeel luidt (a) dat de Gemeente in strijd handelt met het discriminatieverbod en (b) dat de gemeente moet zorgen dat binnen vijf jaar de (gemiddelde) wachttijd voor woonwagengestandplaats vergelijkbaar met die van een grondgebonden (niet-gestapelde) sociale huurwoning.

De Wethouder van Volkshuisvesting, Welzijn, Wijken en Zuidwest (de "**Wethouder**") heeft hierover op 7 juni 2024 een brief gestuurd aan de voorzitter van de commissie Ruimte van Den Haag.¹ De Wethouder valt in deze brief terug op de plannen die er al lagen, zoals de conceptnota Haags Woonwagengebeleid² ("**conceptnota**"). Dit zijn nu juist de plannen die volgens de rechtbank onvoldoende zijn om te voldoen aan de verplichtingen tegenover woonwagengebewoners. Als de Gemeente op die weg doorgaat, handelt zij straks dus niet alleen in strijd met het discriminatieverbod, maar ook in strijd met het oordeel van de rechter (zie hierna). Dat is onacceptabel.

De Gemeente zal veel meer moeten doen. Als eerste stap moet de Gemeente een nieuw en degelijk behoefteonderzoek uitvoeren, in samenspraak met de gemeenschap. Als tweede stap zal een nota moeten worden vastgesteld die erin voorziet dat zodanig veel standplaatsen worden gerealiseerd dat over vijf jaar een woonwagengestandplaatszoekende (gemiddeld) even lang wacht als eenieder die een grondgebonden (niet-gestapelde) sociale huurwoning zoekt. Veel woonwagengebewoners (die dus niet in een woonwoning wonen) wachten al meer dan vijftien jaar. Dus, de Gemeente zal daadkracht moeten tonen en een inhaalslag moeten maken. De tijd tikt door en de brief van 7 juni 2024 geeft de Stichting allesbehalve het vertrouwen dat de Gemeente aan het vonnis zal voldoen.

De Stichting hoopt daarom dat de Raad hierin haar rol wil nemen. De Stichting wil graag samen met de Gemeente werken aan de realisatie van voldoende standplaatsen.

Gemeente kan niet verder op eerder ingeslagen (en onrechtmatig bevonden) weg

De Wethouder schrijft dat het beleid dat door de rechter is veroordeeld al zou zijn teruggedraaid en dat is gewerkt aan uitbreiding van het aantal standplaatsen in de Woonagenda 2020³, de commissiebrief Actualisatie Woonwagengebeleid⁴ en de conceptnota. De Wethouder vervolgt dat de conceptnota in het zomerreces wordt aangeboden aan uw Raad en dat het participatieproces is afgerond. De Wethouder valt in wezen dus gewoon weer terug op het beleid dat er was en wekt ten onrechte de indruk dat de Gemeente daarmee aan de uitspraak zal voldoen.

De zaken worden daarmee volstrekt verkeerd voorgesteld. De woonagenda, commissiebrief en conceptnota heeft de rechtbank allemaal al uitgebreid beoordeeld.⁵ Conclusie van de rechtbank: de Gemeente heeft onvoldoende gedaan, heeft geen enkele standplaats gerealiseerd, de situatie van woonwagengebewoners is niet wezenlijk veranderd en ook met het nieuwe 'conceptbeleid' handelt de Gemeente in strijd met het discriminatieverbod. De Wethouder kan op die beleidsdocumenten dus niet terugvallen.

Wij willen enkele overwegingen van de rechtbank onder de aandacht brengen:

¹ Kenmerk DSO/10756448 RIS319059.

² Kenmerk RIS316679.

³ Kenmerk RIS305711.

⁴ Kenmerk RIS307739.

⁵ Bijlage 1: Rechtbank Den Haag 29 mei 2024, ECLI:NL:RBDHA:2024:7830, r.o. 2.12, 2.15 en 2.16.

- Over de situatie van woonwagenebewoners tot op heden: "*Sinds het oordeel van het CRM is de situatie van woonwagenebewoners die op de wachtlijst staan niet wezenlijk veranderd. De Gemeente heeft weliswaar stappen ondernomen. (...) Maar er is tot op heden nog geen enkele extra standplaats bijgekomen. (...) Woonwagenebewoners op de wachtlijst hebben daarmee nog steeds geen voldoende concreet vooruitzicht op een standplaats.*"⁶
- Over het handelen van de Gemeente sinds 2018: "*(...) en de Gemeente na 2018 onvoldoende heeft gedaan om extra standplaatsen te realiseren.*"⁷
- Over de handelswijze van de Gemeente tot op dit moment: "*Dat geldt eens te meer omdat (i) in het Beleidskader reeds is onderkend dat in gemeenten waar in het verleden een afbouwbeleid is gevoerd een inhaalslag nodig is; (ii) de Gemeente het aantal standplaatsen in de periode 2000-2010 met 110 heeft teruggebracht (ongeveer 1/3 van het toenmalige aanbod); en (iii) het aantal personen op de gemeentelijke wachtlijst alleen maar is opgelopen van 195 in 2020 tot 259 in oktober 2023. Van de Gemeente had gelet op het voorgaande een meer voortvarende handelswijze mogen worden verwacht. De Gemeente heeft in ieder geval op geen enkele wijze onderbouwd dat zij voldoende voortvarend heeft gehandeld. De rechtbank acht het in dit verband goed voorstelbaar dat, zoals de Stichting op de mondelinge behandeling van 3 april 2024 heeft toegelicht, bij de woonwagenebewoners de indruk is ontstaan dat sprake is van politieke onwil.*"⁸

Ook valt op dat de Wethouder zich haast om het realiseren van standplaatsen een 'uitdaging' te noemen en 'het wel te willen, maar te moeten onderzoeken of het realistisch is'. De rechtbank heeft al korte metten met een dergelijk excuus gemaakt:

*"De rechtbank heeft er begrip voor dat de aanpassing van (ruimtelijk orderings) beleid een complexe aangelegenheid is, maar dit rechtvaardigt niet dat er zes jaar na de publicatie van het Beleidskader nog geen enkele extra standplaats in de Gemeente is gerealiseerd."*⁹

Dat de Wethouder ook nog 'scherp zou moeten krijgen' wat de opgave van de uitspraak betekent, begrijpen wij echt niet. De Gemeente doet het zo ten onrechte voorkomen alsof de uitspraak onduidelijk zou zijn. Dat is spijkers op laag water zoeken en zorgt voor niets anders dan vertraging. Het rechterlijk bevel is klinkklaar: in mei 2029, vijf jaar na de uitspraak, moet de situatie zo zijn dat de gemiddelde wachttijd voor een woonwagenstandplaats gelijk is aan de gemiddelde wachttijd voor een grondgebonden (niet-gestapelde) sociale huurwoning.

Het verbaast ook zeer dat de Wethouder schrijft dat het participatieproces is afgerond en dat de nota voor het zomerreces ter vaststelling aan uw Raad wordt aangeboden. De Gemeente heeft in ieder geval de Stichting niet betrokken in het participatieproces. Ook is geen nieuw behoefteonderzoek uitgevoerd – wat wel had gemoeten (zie hierna). De wachtlijst is voor zover de Stichting weet ook niet geüpdatet. Waar de Wethouder de nota op baseert die uw Raad gaat ontvangen, is volstrekt onduidelijk. Het wijst erop dat de Wethouder verder zal willen gaan op de weg die de rechter al onrechtmatig heeft bevonden.

Dat is in strijd met de uitspraak van de rechter. De Gemeente zal veel meer moeten doen dan de Wethouder in de brief van 7 juni 2024 heeft gesuggereerd.

De Gemeente moet een inhaalslag maken

Als eerste stap zal de Gemeente de behoefte aan woonwagenstandplaatsen opnieuw moeten vaststellen en een adequate wachtlijst moeten bijhouden.

Uit het vonnis van de rechtbank blijkt namelijk dat de Gemeente bij het opstellen van de conceptnota van een veel te lage behoefte is uitgegaan:

"Er zal, indien de ambitie van de Gemeente wordt verwezenlijkt, dus per saldo een toename zijn van 50 tot 70 woonwagenstandplaatsen. Het voorgaande betekent dat de ambitie van de

⁶ Bijlage 1: Rechtbank Den Haag 29 mei 2024, ECLI:NL:RBDHA:2024:7830, r.o. 4.14.

⁷ Bijlage 1: Rechtbank Den Haag 29 mei 2024, ECLI:NL:RBDHA:2024:7830, r.o. 4.28.

⁸ Bijlage 1: Rechtbank Den Haag 29 mei 2024, ECLI:NL:RBDHA:2024:7830, r.o. 4.15.

⁹ Bijlage 1: Rechtbank Den Haag 29 mei 2024, ECLI:NL:RBDHA:2024:7830, r.o. 4.15.

*Gemeente reeds te kort schiet om aan de door Be Flex geïnventariseerde behoefte te voldoen. Daarbij komt dat in het woonbehoefteonderzoek slechts de minimale behoefte aan extra standplaatsen wordt weergegeven, terwijl de Gemeente onvoldoende gemotiveerd heeft weersproken dat de daadwerkelijke behoefte aan standplaatsen substantieel hoger ligt."*¹⁰

*"Het realiseren van 73 extra standplaatsen is daarmee ontoereikend om de wachttijd voor een standplaats terug te brengen tot de wachttijd voor een grondgebonden (niet-gestapelde) sociale huurwoning."*¹¹

*"Ten slotte acht de rechtbank van belang dat de Stichting 176 verklaringen heeft overgelegd van woonwagengebouwen die een wens hebben om in de Gemeente te wonen (productie 19). Hoewel een aantal van deze verklaringen is afgelegd door minderjarigen, die zich op dit moment nog niet kunnen inschrijven op de wachttijd, ziet de rechtbank het grote aantal verklaringen wel als verdere aanwijzing dat het realiseren van 50-70 extra standplaatsen binnen een periode van tien jaar onvoldoende is om de wachttijd voor een standplaats terug te brengen tot de wachttijd voor een grondgebonden (niet-gestapelde) sociale huurwoning."*¹²

Voor het behoefteonderzoek is van belang dat "de criteria voor het inschrijven op de wachttijd voor een standplaats of een grondgebonden (niet-gestapelde) sociale huurwoning zoveel mogelijk gelijk moeten zijn".¹³ In het bijzonder zal rekening moeten worden gehouden met woonwagengebouwen die onvrijwillig een standplaats in de Gemeente hebben verlaten, maar wel graag opnieuw een standplaats in de Gemeente willen verkrijgen.¹⁴ De lijst met 176 verklaringen die de Stichting eerder heeft opgesteld, kan hierbij goed als startpunt worden gebruikt.

De Gemeente dient ook afstand te nemen van het beleid met betrekking tot de wachttijdsystematiek in de (concept)Nota, waarin de wachttijd wordt beschreven als verouderd en vervuild door inschrijvingen van mensen buiten de gemeente en door "dubbeltellingen" (mensen die zich bij meerdere gemeenten hebben ingeschreven). De Gemeente zal ook woonwagengebouwen, waarvan de inschrijving op de wachttijd door de Gemeente zonder goede grond "ongeldig is verklaard, de kans moeten geven om te bevestigen dat zij nog steeds op de wachttijd willen staan.

Als tweede stap moet de Gemeente op basis van die inventarisatie spoedig een nota opmaken en vaststellen. Het beleid van de Gemeente zal binnen kortere termijn (vijf in plaats van tien) moeten voorzien in de realisatie van (veel) meer standplaatsen, dan hoe dat in de huidige conceptnota is opgenomen. Daarbij zal de Gemeente er bedacht op moeten zijn dat tientallen woonwagengebouwen nu al meer dan 15 jaar wachten¹⁵ en dat de wachttijd van die woonwagengebouwen – logischerwijs – alleen nog maar langer gaat worden naarmate de Gemeente de komende vijf jaar talmt. De Gemeente zal dus een inhaalslag moeten maken, zoals ook de rechtbank heeft overwogen.

Conclusie

Korgezegd lijkt uit de brief van de wethouder te volgen dat de Gemeente door wil gaan op de eerdere (en onrechtmatig bevonden) weg. De Wethouder valt in de brief terug op precies die plannen die volgens de rechtbank onvoldoende waren. Daarmee zal de Gemeente woonwagengebouwen blijven discrimineren en zal zij ook de uitspraak van de rechtbank schenden.

De Gemeente moet daadkracht tonen, een inhaalslag maken door direct extra locaties te zoeken. Zij moet een nieuw behoefteonderzoek uitvoeren, op basis daarvan beleid vaststellen en dat vervolgens realiseren. De brief van de Wethouder van 7 juni 2024 is hiervoor volstrekt onvoldoende.

¹⁰ Bijlage 1: Rechtbank Den Haag 29 mei 2024, ECLI:NL:RBDHA:2024:7830, r.o. 4.17.

¹¹ Bijlage 1: Rechtbank Den Haag 29 mei 2024, ECLI:NL:RBDHA:2024:7830, r.o. 4.18.

¹² Bijlage 1: Rechtbank Den Haag 29 mei 2024, ECLI:NL:RBDHA:2024:7830, r.o. 4.20.

¹³ Bijlage 1: Rechtbank Den Haag 29 mei 2024, ECLI:NL:RBDHA:2024:7830, r.o. 4.19.

¹⁴ Bijlage 1: Rechtbank Den Haag 29 mei 2024, ECLI:NL:RBDHA:2024:7830, r.o. 4.19.

¹⁵ Bijlage 1: Rechtbank Den Haag 29 mei 2024, ECLI:NL:RBDHA:2024:7830, r.o. 4.9: "Verder volgt uit de als productie 20 door de Stichting overgelegde tabel met namen dat er tientallen personen zijn die al langer dan 15 jaar op de wachttijd staan."

Wij hopen de brief van de Wethouder hiermee van de juiste context te hebben voorzien en dat uw Raad op basis hiervan tot de juiste besluitvorming kan komen.

Hoogachtend,

Het bestuur van de Stichting Sinti, Roma en Reizigers